



Enligt sändlista

Kungörelsedelgivning

Bildande av Sandbros naturreservat i Vetlanda kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) området Sandbro, som det avgränsas på bifogad karta (bilaga 1) och med de gränser som slutligen utmärks i fält, som naturreservat.

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda en flerskiktad och olikåldrig barrblandskog med lång kontinuitet av gran och tall och gamla träd på basisk berggrund
- bevara och vårda biologisk mångfald, främst mykorrhizasvampar och kärlväxter, som är knutna till dessa miljöer
- inom ramen för bevarande av naturvärdena ge besökare möjlighet till naturupplevelser och ett rikt friluftsliv

Syftet ska uppnås genom att:

- barrblandskogen lämnas i huvudsak utan åtgärder med utrymme för måttliga åtgärder för att gynna enskilda hotade och/eller hänsynskrävande arter, främst kontinuitetsberoende mykorrhizasvampar och kärlväxter
- åtgärder genomförs för att gynna kontinuitet av gran och tall och förekomst av gamla träd av gran och tall

Skälen enligt 7 kap. 5§ MB

Skälen att bilda naturreservatet Sandbro är områdets långa kontinuitet av barrblandskog på basisk berggrund och områdets artrikedom av främst mykorrhizasvampar och kärlväxter. Det finns många ovanliga och rödlistade arter av svampar och kärlväxter som bland annat svart taggsvamp, orange taggsvamp, brödtaggsvamp och knärot.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5 § MB och med stöd av 7 kap. 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se **Naturreservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, i enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bifogad skötselplan (bilaga 2), för områdets långsiktiga vård.

Naturreservatsföreskrifter

A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 5 § MB OM INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada eller transportera bort hela eller delar av levande eller döda träd eller buskar
2. borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning
3. dika eller dikesrensa
4. bedriva gruvbrytning eller annan mineralutvinning eller utföra provbrytning eller provborrning
5. anordna upplag av något slag
6. bedriva täkt av något slag
7. uppföra byggnad eller annan anläggning
8. anlägga väg, led, stig, bro, spång eller parkeringsplats
9. framföra motordrivet fordon. Förbudet gäller inte för sakägare vid uttransport av fällt vilt med mindre fordon på fastmark.
10. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn
11. plantera in för området främmande arter
12. anlägga åtelplatser eller utfodringsplatser
13. använda kemiska bekämpningsmedel, kalk eller andra växtnäringssämnen

Den befintliga brukningsvägen, enligt karta bilaga 1, är undantagen från föreskrifterna A1, A2, A3, A8 och A9. Brukningsvägen är 5 meter bred. Den befintliga stickvägen, ungefärligt markerad i blått enligt karta bilaga 1, är undantagen från föreskrifterna A1 och A9.

Från föreskrifterna undantas åtgärder som får göras enligt gällande beslut om undersökningstillstånd, Ludviksberg nr 3 (dnr BS 200-844-2019), som gäller fram till den 25 oktober 2024.

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 6 § MB OM FÖRPLIKTELSE FÖR ÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmarkering och underhåll av gränserna i naturreservatet
2. uppsättning och underhåll av informationstavla
3. restaurering och skötsel av skog genom punktvis markstörning, punktbränning, extensivt bete, luckhuggning/frihuggning samt begränsning av gran av igenväxningskaraktär
4. undvika eller begränsa storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom utplacering av fällor, utläggning av fångstvirke, fällning av angripna granar, rotkapning av vindfällda granar och mekanisk reducering av yngelutrymme i färsk bark. Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda färskt angripna träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas. Eventuellt infört fångstvirke ska föras ut ur naturreservatet.
5. bekämpning av för området invasiva eller främmande arter
6. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål

C. ORDNINGSFÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 30 § MB OM RÄTTEN ATT FÄRDAS OCH VISTAS INOM NATURRESERVATET SAMT OM ORDNINGEN I ÖVRIGT INOM NATURRESERVATET

Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. förstöra eller skada fasta naturföremål eller liggande eller stående döda träd eller buskar
2. varaktigt sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning
3. cykla eller rida annat än på befintliga vägar
4. plocka eller samla in mossor, lavar eller svampar, med undantag för insamling av enstaka exemplar för den

artbestämning som inte låter sig göras i fält. Undantag även för plockning av matsvamp för husbehov. Föreskriften gäller inte vid vetenskaplig undersökning som beviljats tillstånd enligt C6.

5. samla in och därefter döda ryggradslösa djur. Föreskriften gäller inte vid vetenskaplig undersökning som beviljats tillstånd enligt C6.

Inom naturreservatet är det utan Länsstyrelsen tillstånd förbjudet att:

6. utföra vetenskaplig undersökning

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan.

Upplysning

Länsstyrelsen vill påminna om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än naturreservatsföreskrifterna gäller eller kan komma att gälla för området.

Uppgifter om naturreservatet

Administrativa data

Namn	Sandbro
NVR-id	2063202
Areal	8,3 hektar (ha) varav vatten 0 ha
Beslut om Natura 2000	Nej
Kommun	Vetlanda
Socken	Alseda
Lägesbeskrivning	Ca 1,5 km väster om Kvillsfors samhälle
Fastighet	Del av Repperda 1:15 Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3
Fastighetsägarkategori	Enskilda
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1. Gränsen är inmätt enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Beskrivning av området

Sandbro domineras av barrblandskog där gran dominerar i fuktiga delar medan tall dominerar i torrare delar. Området utgörs av en ganska bred ravin som sträcker sig genom hela naturreservatet i östlig - nordvästlig riktning. Kanten mot norr är på sina ställen brant och kanten i söder är mer flack med block och sten. Botten i ravinen är mestadels frisk mark med några mindre fuktstråk. I nordväst finns det en glest trädbevuxen sumpskog i botten av ravinen. Gran dominerar i botten och på kanterna i ravinen och tall dominerar i skogen ovanför ravinen. Tallskogarna är bitvis av hållmarkskaraktär. I sumpskogen finns det även ett visst inslag av lövträd som björk och klibbal.

Skogen är gammal och det finns en lång kontinuitet av gran och tall i området. Berggrunden är basisk. Det är den långa kontinuiteten av gran och tall på basisk berggrund som har gjort att området hyser en mycket artrik svampflora av sällsynta och rödlistade arter som till exempel orange taggsvamp, svart taggsvamp och grangråticka. Det finns även fynd av den mycket sällsynta arten brödtaggsvamp. Även orkidén knärot förekommer i skogen.

Beskrivning av ärendet

Sandbro inventerades under 2019 inom Länsstyrelsens projekt om inventering av mykorrhizasvampar i kalkbarrskogar i östra delen av Jönköpings län. Sandbro uppmärksammades då för sina höga naturvärden. Markägaren informerades om naturvärdena i samband med inventeringen. I april 2020 påbörjades diskussionerna med markägaren om att skydda området som ett naturreservat. I juni 2021 beställdes en värdering av området från Svefa AB. I augusti 2021 fick Midlers Mark- och exploatering AB uppdrag om att förhandla om ersättning med markägaren. I januari 2023 tecknades avtal om intrångsersättning med markägaren.

Samråd enligt 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med Naturvårdsverket, Vetlanda kommun och Skogsstyrelsen. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har tillstyrkt förslaget till bildande av naturreservatet Sandbro. Vetlanda kommun har inget att erinra mot förslaget.

Förslaget till beslut och skötselplan för bildande av naturreservatet Sandbro skickades på remiss den 13 december 2023 till Vetlanda kommun, Skogsstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning, Vetlanda naturskyddsförening, mellersta Götalands

jordägarförening, Lantbrukarnas riksförbund (LRF) i Jönköpings län och Friluftsförbundet i Jönköpings län. Samtidigt förelades sakägarna att inkomma med yttrande.

INKOMNA REMISSVAR

Yttranden har inkommit från Vetlanda kommun, Skogsstyrelsen, Sveriges Geologiska undersökning (SGU), LRF Jönköpings län och Vetlanda naturskyddsförening.

Vetlanda kommun har inget att erinra mot förslaget. Skogsstyrelsen och Vetlanda naturskyddsförening tillstyrker förslaget.

SGU uppmärksammar att det finns ett gällande undersökningstillstånd som berör hela naturreservatet och som inte nämns i beslutet. SGU anser att det bör införas undantag i reservatsföreskrifterna för undersökningsarbeten (prospektering) enligt minerallagen eller efter en dispensprövning så att inte eventuell framtida prospektering i området omöjliggörs.

LRF Jönköpings län efterlyser en tydligare analys till att just Sandbro skyddas som naturreservat och hur naturreservatet fyller sin funktion till det som redan är skyddat av samma kategori i länet.

BEMÖTANDE AV INKOMNA REMISSVAR

SGU:s synpunkt om att gällande undersökningstillstånd helt saknas i beslutet har rättats till och har lagts in i beslutet som ett undantag från föreskrifterna. För eventuella framtida ansökningar om undersökningstillstånd för prospektering får sökanden ansöka om dispens från naturreservatsföreskrifterna. Länsstyrelsen bedömer inte att ett generellt undantag i föreskrifterna för eventuella framtida undersökningsarbeten är möjligt att tillgodose i ett beslut om naturreservat.

Länsstyrelsen har i avsnittet Motivering till beslutet motiverat varför Sandbro skyddas enligt Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län, 2020. I beskrivningen av området i beslutet och skötselplanen framgår vilka naturtyper och arter som finns i området och utgör grunden för beslutet. I texten framgår också att den är en prioriterad skogstyp i Sandbro och att området ligger i en värdestrukt.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen arbetar med genomförandet av miljömålen som beslutats av riksdagen. Naturreservatsbildning av Sandbro bidrar till att miljökvalitetsmålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt och djurliv" kan uppfyllas.

Sandbro uppmärksammades i Länsstyrelsens inventering av mykorrhizasvamp i kalkbarrskog (barrskog på basisk mark) i östra delen av Jönköpings län 2018-2020 som ett område med höga naturvärden. Skogen har rikliga förekomster av flera skyddsvärda arter varav sex rödlistade arter av mykorrhizasvampar. Området bedöms därmed ha höga naturvärden på beståndsnivå och barrskog på baspåverkad mark, så kallad kalkbarrskog, är en prioriterad skogstyp att bevara. Sandbro ligger inom värdetrakten Övre Emådalen som bland annat är värdetrakt för kalkbarrskogar. En värdetrakt är ett större område där det finns flera mindre områden med höga naturvärden knutna till en specifik skogstyp. När flera mindre områden med samma skogstyp skyddas inom samma värdetrakt ökar förutsättningarna för att dessa naturvärden ska kunna bevaras långsiktigt. Många arter av mykorrhizasvampar i kalkbarrskog har svårt för att sprida sig och det blir lättare för dessa arter att sprida sig och överleva på lång sikt om områdena ligger nära varandra som de gör i en värdetrakt. Sandbro är högt prioriterat för långsiktigt bevarande och prioriteras för områdesskydd i enlighet med den strategi som finns vid urval av skogsområden för långsiktigt bevarande i Jönköpings län (Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län, 2020. Länsstyrelsen i Jönköpings län och Skogsstyrelsen i Jönköpings distrikt).

Sandbro är beläget inom Emåns avrinningsområde som är av riksintresse för förbud mot vattenkraftsutbyggnad enligt 4 kap. 6 § miljöbalken.

Länsstyrelsen bedömer att områdets höga naturvärden motiverar ett skydd mot avverkning och borttransport av död ved samt exploatering. För att bevara områdets naturvärden ska skogen i huvudsak lämnas utan åtgärder. Detta kompletteras med vissa skötselåtgärder för att bevara områdets biologiska mångfald av främst sällsynta och svårspredda mykorrhizasvampar som är knutna till kontinuitet av äldre gran och tall. Skötseln omfattar även möjlighet att utföra åtgärder för att begränsa och/eller förhindra storskaliga angrepp av granbarkborre som utgör ett hot mot

områdets bevarandevärden. Området ska därför skyddas som naturreservat.

Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att bevara och vårda områdets rika förekomst av sällsynta mykorrhizasvampar som är beroende av lång kontinuitet av gran och tall på basisk mark. Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen.

Länsstyrelsen bedömer att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl att ta fram en konsekvensutredning.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slätter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Länsstyrelsen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet, som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

Information

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i berörda dagstidningar. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 14 juni 2024 och de gäller omedelbart även om de överklagas. Kungörelsen införs i Vetlanda Posten den 16 maj 2024, vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 6 juni 2024.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 4 med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Johan Löwenadler Davidsson med naturvårdshandläggare Helena Uhlén som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Gustav Enander och enhetschef Ingrid Camper medverkat.

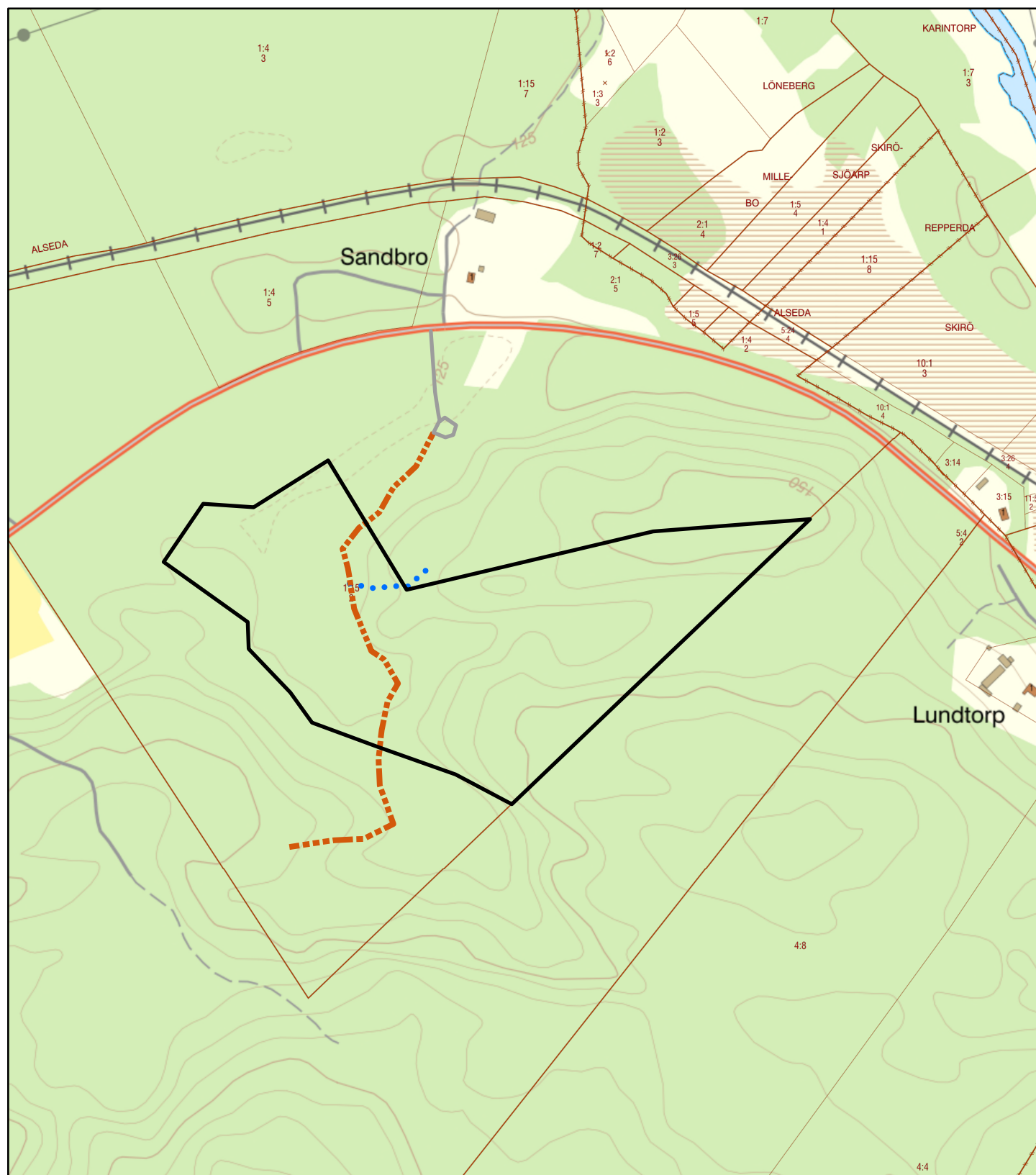
Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan med bilagor
3. Sakägarförteckning
4. Överklagandehänvisning regeringen
5. Sändlista

Sandbros naturreservatet

Bilaga 1

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2024-05-07, dnr 3966-2020



-  Gräns för naturreservatet
-  Grusväg
-  Brukningsväg
-  Stickväg

Skala 1:5 000

